

Jeanine Erades

DUIVELSBLAUW

MOZAÏEK | HISTORISCHE ROMAN

Meeslepend verhaal over de macht van familiebanden tegen het decor
van het zestiende-eeuwse Zuid-Frankrijk

Jeanine Erades

Duivelsblauw

Uitgeverij Mozaïek, Zoetermeer

Proloog

vrijdag 24 maart 1542

Haastig liep de vrouw over het donkere plein naar de huis-kapel. Met haar rechterhand trok ze een meisje achter zich aan; de kleine kon haar nauwelijks bijhouden. In de andere hand hield ze een blaker vast, waarvan het schijnsel op de natte gevel weerkaatste. Onder haar arm had ze een oud gebedenboek geklemd, de harde kaft prikte door de dunne stof van haar tuniek venijnig tussen haar ribben. De roestige sleutel knerpte in het slot van de kapel. Met een ruk keek ze om, maar in het woonhuis bleef alles stil. Met moeite schoof ze de zware grendel opzij. Het was donker binnen, hoewel een vroege zonnestraal zich via een klein venster op de muur aan de overzijde wierp. Ze duwde het kleine meisje naar binnen en gebaarde dat ze stil moest zijn. De flakkerende blaker werd op het kleine altaar gezet. Uit haar zak haalde ze een waskaarsje tevoorschijn. Ze stak het aan en plaatste het voorzichtig in de standaard aan de voeten van het houten Christusbeeld, dat met een van smart vertrokken gezicht op hen neerkeek. Ze knielde samen met haar dochtertje neer op de koude tegels, de handen gevouwen op het gebedenboek. In het licht van de flakkerende kaarsen was er even niets: geen verleden, geen heden en geen toekomst. Toen sloot ze zuchtend haar ogen en prevelde:

O, allermildste Maagd Maria, gedenk ons. Ik weet dat U hen, die tot U hun toevlucht nemen, die U om hulp smeken en Uw bijstand vragen, niet in de steek zult laten. In dat vertrouwen wend ik mij tot U, Maagd der maagden. Ik kniel hier samen met mijn kleine Sophie voor U en voor Uw Zoon neer, in al onze armzaligheid en zonde. Moeder van het woord, versmaad mijn woorden niet, maar

luister in al Uw goedheid. Koningin van de vrede, bid voor ons.
Amen.

Ondanks de stilte leken er woorden door de kapel te echoën. Waren ze van haar of van iemand anders? Of was het misschien toch de troostende aanwezigheid van de Heilige Maagd? Ze wist het niet. Het kaarslicht verspreidde mistige cirkels rondom de doornenkroon van de Heiland en een hevige hoofdpijn drukte tegen haar trommelvliezen. Tevergeefs schudde ze haar hoofd, alsof ze de pijn van zich af wilde werpen. Ze moest alert blijven. Altijd. Jacques sliep nog en dat gaf haar net genoeg tijd voor een kort bezoekje aan de kapel. Ze dacht terug aan die dramatische bevalling, nu zes jaar geleden. Zonder enige aankondiging waren de weeën veel te vroeg op gang gekomen. Ze was nog maar zeven maanden heen en Jacques was op reis. Eerst had ze gehoopt dat de weeën vanzelf weer zouden verdwijnen, maar toen dat niet gebeurde, was ze in paniek geraakt. De vroedvrouw was gekomen en vele angstige uren later had ze het leven geschonken aan een slap, bleek jongetje met een misvormd onderlijf. Hoewel de baker had aangeboden het mismaakte kind mee te nemen, had ze de hulpeloze blik in zijn ogen niet kunnen weerstaan en hem bij zich gehouden, maar pas toen Jacques thuiskwam en zag welk gedrocht ze had gebaard, doorzag ze de gevolgen van die beslissing. Het mismaakte kind liet hem volledig koud. Sterker nog: het was voor hem het bewijs dat zij zich tijdens de zwangerschap onbetamelijk had gedragen. Op haar blote knieën had ze hem bezworen dat dat niet het geval was en gesmeekt het kind te mogen houden. Ze zag aan zijn ogen dat hij haar niet geloofde, maar het belangrijkste was dat het kind voorlopig mocht blijven. Wonder boven wonder bleef het jongetje in leven en sindsdien bad ze elk jaar op zijn geboortedag tot de Heilige Eutropius, de patroonheilige van de mismaakten, voor zijn steun en voorspraak en natuurlijk tot de Maagd Maria. Althans, dat probeerde ze, want Jacques deed niets liever dan haar vernederen en dwarsbomen uit wraak voor het inferieure nageslacht dat ze hem tot nu toe had bezorgd. Na Thierry was er een meisje ter wereld geko-

men en aan een volgende zwangerschap durfde ze niet te denken, hoezeer Jacques zich ook aan haar opdrong teneinde een echte erfgenaam bij haar te verwekken. Haastig vervolgde ze haar bede:

O, heilige Maria, hoor mijn nederige gebed toch aan. Ik smEEK U: bid voor ons en steun ons in onze dagelijkse strijd tegen de zonde. Opdat de duivel mij niet opnieuw in verzoeking zal brengen en ik alleen Hem, de enige Ware, zal dienen.

Luide voetstappen onderbraken haar gebed. Die konden maar van één iemand zijn. Angstig keek ze om zich heen, maar de kleine kapel bood geen enkele beschutting. De zware deur klapte tegen de muur. Ze keek om en terwijl ze de kleine gestalte uit de deuropening met driftige passen op haar af zag komen, duwde ze het kleine meisje weg achter het stenen altaar en raapte het oude gebedenboek op. Nog voordat ze kon opstaan, stond Jacques al naast haar. Instinctief maakte ze zich klein, maar hij greep haar hardhandig bij de haren en trok haar omhoog. Het boek viel met een doffe klap op de vloer, terwijl ze ruw tegen de wand werd gesmeten.

‘Wat doe je hier?’ Zijn stem galmde door de kleine ruimte. ‘Ik heb je nog zó verboden vandaag in de kapel te komen. Hoe dÚrf je je tegen mij te verzetten. Jij, miserabel schepsel. Jij...’

‘Maar Jacques, ik...’

‘Zwijg als ik tegen je spreek! Ongehoorzaam stuk vreten!’

Hij hief zijn arm op. Ze dook weg, maar voor ze het besepte, deed een vuistslag haar hoofd tegen de muur klappen. Een gil ontsnapte uit haar keel, terwijl het leek of de bliksem in haar hoofd explodeerde. Haar knieën weigerden nog langer haar gewicht te dragen en ze zakte op de koude vloer ineen. Het Christusbeeld draaide in grote cirkels om haar heen. Even voelde ze zich kopje-onder gaan in een weldadige poel van zuiverheid en trouw, maar de drang om te overleven was opnieuw sterker. Een metaalachtige smaak in haar mond deed haar beseffen dat ze ergens bloedde, maar ze voelde geen pijn, helemaal niets. De tijd leek even stil te staan. Opeens werd alles wazig. Versuft keek ze

Jacques aan, terwijl hij haar opnieuw vastgreep en omhoog trok. Een tweede klap trof haar jukbeen. Opnieuw slaakte ze een kreet, zachter nu, alsof deze werd gedempt door de felle pijn die zich vanuit haar oogkas verspreidde. Haar tuniek was niet bestand tegen Jacques' woeste greep en scheurde. Ze voelde hoe hij haar ruw terugsmiet naar de grond, terwijl zijn laarzen over de vloer bonkten. Toen hij de kapel verliet, klonk er een krachtige vloek.

Hoe lang ze daar had gelegen, wist ze niet. Wel dat de stilte oorverdovend was en dat de pijn in golven door haar hoofd spoelde. Plotseling hoorde ze iets. Met moeite draaide ze haar hoofd opzij en zag tussen haar dichtgekleefde oogharen door Sophie achter het altaar vandaan kruipen.

'Maman?' zei de kleine meid, terwijl ze met haar vingertje zachtjes over haar bebloede wang streek en er een kusje op gaf.

'Sophie, haal Marie, snel,' was het laatste wat ze kon uitbrengen.

Deel I

De weg van de jeugd

donderdag 24 maart 1552

Sophie opende verschrikt haar ogen en staarde in het halfduis-
ter vanuit haar bed naar de donkere balken boven haar hoofd. Iets had haar plotseling gewekt, maar wat? Opeens klonk er een harde gil. Het geluid sneed door haar heen. Maman! Snel gooid ze de dekens van zich af en opende het vensterluik om te zien waar het vandaan kwam. Huiverend van de koude windvlaag die naar binnen stroomde, zag ze in de ochtendschemer vader de houten buitentrapp openrennen, terwijl hij maman in een ijzeren greep achter zich aan sleurde. Ze kon hem nauwelijks bijhouden en haar gekerm echode tussen de hoge stenen muren.

‘Nee, Jacques, niet doen. Nee, niet doen. Het is nog maar een kind!’

Mamans stem klonk smekend, maar vader reageerde niet. In plaats daarvan hoorde ze hem langs haar kamer lopen, maman nog steeds achter zich aan trekkend. Aan het einde van de gang werd een deur opengerukt. Opnieuw klonk er een gil, gevolgd door de doffe dreun van een deur die hard werd dichtgesmeten, het geknerp van een sleutel in een slot en het zachte gejammer van maman.

Ondanks de gesloten deuren kon ze zich het tafereel moeiteloos voor de geest halen. Toen vader langs haar kamer terugliep, hield ze instinctief haar adem in. Waarschijnlijk had Thierry weer iets gedaan wat niet mocht. Ze rilde toen ze zich realiseerde dat het vandaag zijn geboortedag was. Wat er op die dag – nu zestien jaar geleden – allemaal precies gebeurd was wist ze niet, want ze was toen zelf nog niet geboren en maman had er nadien nooit meer over willen spreken, maar dat vader gruwde van haar oudste broer, stond als een paal boven water. Sophie beet op haar lip en

staarde naar haar kamerdeur. Ze wist heel goed dat Thierry anders was, maar toch hield ze van hem. En hij van haar, dat wist ze zeker. Zij was de enige die liedjes voor hem zong en af en toe probeerde, ondanks zijn lichamelijke en geestelijke gebreken, plezier met hem te maken. De buitenwereld wist trouwens niet eens dat Thierry bestond. Volgens Jean had vader de priester destijds weggestuurd met de boodschap dat maman was bevallen van een doodgeboren kind en dat hij geen bezoek en begrafenis wenste. Zo groeide de misvormde Thierry op tot een levend familiegeheim, want vader had iedereen ten strengste verboden over hem te praten. Net als in het vorige huis had hij in de kelder een hok laten bouwen waarin de jongen werd opgesloten. In het begin alleen als er bezoek kwam, waardoor ze steeds minder vaak vriendinnen mee naar huis durfde te nemen, maar naarmate Thierry ouder werd, duurden de opsluitingen steeds langer. Maman verzette zich er vaak tegen, maar dat werd door vader met geweld de kop ingedrukt. Zelf had ze ook weleens klappen gehad, zoals toen ze per ongeluk bijna het bestaan van Thierry had verraden, maar het ergste waren de vernederingen en wrede dreigementen tegenover maman om Thierry alsnog naar een of ander gesticht te laten afvoeren. Die sneden door haar ziel. In een flits zag ze de donkere kapel weer voor zich, met maman bloedend op de vloer. Het had lang geduurd voordat ze de kokkin had durven halen, zo bang was ze geweest. Ze deed haar ogen stijf dicht om de beelden van haar netvlies te verdrijven. Het gegil van maman en het gestamp van vaders laarzen klonken opnieuw in haar oren en mengden zich met het gejammer verderop op de gang.

Terwijl ze als verdoofd het vensterluik weer sloot, hoorde ze buiten de kerkklokken van La Daurade slaan voor de aanvang van de *lauden*¹. Was het al zo laat? Het was de hoogste tijd om naar beneden te gaan, maar een onzichtbare macht belette haar in beweging te komen. Minutenlang stond ze apathisch voor het venster in haar kamer tot ze genoeg moed had verzameld. Ze kleedde zich snel aan en rende de gang op, maar in haar haast

---

¹ Achter in dit boek is een verklarende woordenlijst opgenomen.

om op tijd beneden te komen, botste ze op het middenplateau van de trap bijna tegen vader op. Met een grote stap zijwaarts voorkwam hij op het nippertje een botsing. Het scheelde weinig of ze had haar evenwicht verloren en was van de trap gevallen, maar ze bleef ternauwernood op de been. Bleek van schrik en met gebogen hoofd stamelde ze: 'Ex-ex-excuseert u mij, va-vader. Ik l-l-lette niet goed op.' Met kloppend hart wachtte ze zijn reactie af. Toen een eerste uitbarsting uitbleef, keek ze beschaamd omhoog. Zoals gewoonlijk stond zijn gezicht nors en ongeduldig.

'Sophie! Hoe vaak moet ik nog zeggen dat een dame van stand nooit, maar dan ook nooit haar tred versnelt.' Zijn zware stem dreunde over het achterplein en ze was ervan overtuigd dat deze tot in de rue de la Bourse te horen moest zijn.

'He-het sp-pijnt me, va-vader.' Ze boog haar hoofd weer. 'Ik z-z-zal voortaan la-hang-langzaam lopen, als een d-d-dame, en b-b-beter uitk-kijken,' voegde ze er boetvaardig aan toe.

'Dat is u geraden en schiet nou maar op, want met al dat gestotter komt u nog te laat voor de lessen.'

Het houten plateau kraakte toen vader langs haar heen liep, maar pas toen ze de deur van zijn werkkamer boven hoorde dichtgaan, durfde ze te antwoorden: 'Ja, vader, goed vader, natuurlijk vader,' terwijl ze zachtjes de trap afliep, op weg naar de keuken. Daar was niemand, maar de enorme haard verspreidde een aangename warmte. Terwijl ze op Marie wachtte en terugdacht aan de sombere gebeurtenissen van vanochtend, liep Armand de keuken binnen. Zonder ook maar iets te zeggen of haar een blik waardig te keuren, schoof hij aan tafel en begon demonstratief met zijn vingers op het blad te trommelen.

Sophie zuchtte. Kon hij haar dan nooit eens even met rust laten? Gelukkig kwam op dat moment Marie de keuken binnen, met een grote pan pap in haar handen.

'K-komt maman niet?' vroeg Sophie even later zo luchtig mogelijk, terwijl ze de meid hielp de hete pap in de kommen te scheppen.

'Nee, mademoiselle,' zei Marie, 'madame voelt zich niet zo goed

vandaag. Ik denk dat het verstandig is dat madame een dag bedrust houdt. Morgen voelt ze zich vast een stuk beter.'

Sophie meende in Maries stem twijfel te horen. 'O,' was het enige wat ze wist uit te brengen. Met tegenzin werkte ze haar pap naar binnen en een tijdlang waren het knapperende haardvuur en het geschraap van paplepels in de kommen de enige geluiden die in de keuken te horen waren. Het was Armand die de stilte doorbrak door nog een tweede kom pap te vragen.

Toen Sophies kom leeg was, schepte ze die opnieuw vol en zei tegen Armand: 'Ga jij zo maar vast naar maître Vincentius. Ik moet nog even iets doen. Ik kom zo.'

Armand keek haar verbaasd aan, maar zei niets.

Ze haastte zich naar buiten. Normaal gesproken had ze Thierry allang zijn eten gebracht, maar vanochtend liep alles anders. Daarom maaiden de armen van de zestienjarige reus wild in het rond, toen hij haar hoorde aankomen.

'Rustig aan, straks slaat u alles uit mijn handen. Ga zitten, dan krijgt u een hap.'

In een mum van tijd was alle pap verorberd. Ze veegde Thierry's gezicht schoon en hielp hem met het aantrekken van zijn veel te wijde, smerige tuniek. Toen ze in het schamele slaaphok van haar oudste broer rondkeek, bedacht ze dat het hoog tijd werd dat zijn matraszak weer eens werd bijgevuld. Ze nam zich voor dat straks aan Jean te vragen. Met een vlugge aai over zijn bol nam ze afscheid van Thierry en ze deed de deur van het hok weer achter zich op slot.

Op haar tenen sloop ze de trap op, glipte langs vaders werk-kamer en klopte vervolgens heel zachtjes op de deur van het slaapvertrek van maman. Ze spitste haar oren, maar er kwam geen reactie. Ze klopte nog een keer, ietsje harder nu, maar binnen bleef het stil. Ze twijfelde. Maître Vincentius zou zich vast afvragen waar ze bleef, maar ze kon maman toch niet aan haar lot overlaten? Haar bezorgdheid won het van de twijfel en ze klopte nog een keer. Eindelijk hoorde ze binnen iets; een geluidje, meer niet. Ze opende zachtjes de deur en keek naar binnen. Maman lag in bed, de linkerhelft van haar gelaat was afgedekt

met een groot, wit kompres. Ondanks de halfgesloten luiken maakten de donkere vlekken en vegen op de vloer duidelijk dat het gegil van vanochtend geen boze droom was geweest. Geschrokken liep ze naar binnen.

‘Ma-maman, wat is er g-g-gebeurd?’

‘Niets, mijn kind, niets,’ zei maman zachtjes. ‘Ik ben alleen ongehoorzaam geweest. Ik had naar uw vader moeten luisteren. Net als u, Sophie!’ Moeders stem werd allengs wat harder. ‘U hoort op dit tijdstip allang bij maître Vincentius te zijn. Ga naar beneden en snel. Voordat vader u hier aantreft.’

‘Maar maman, w-w-waarom?’

‘Sophie, alleen God weet waarom. En indien Hij dat wil, is het beter te lijden omdat men goed doet, dan omdat men kwaad doet. De Heer waakt over mij, Sophie. Ik voel zijn aanwezigheid, dus wees niet bedroefd, mijn kind. Het komt allemaal goed, echt waar. Ga nu maar gauw naar beneden en doe de deur dicht. Nee, stil; geen vragen meer.’

Ondanks het kompres en de schrik was Sophie gerustgesteld. Mamans stem klonk vastberaden. ‘Goed maman, maar ik kom vanmiddag weer bij u langs.’ Ze drukte snel een kus op mamans hand en haastte zich vervolgens naar het leslokaal op de benedenverdieping, waar ze natuurlijk net te laat binnenstapte. Armand zat al achter zijn tafel en fluisterde sarcastisch: ‘Ik k-k-kom zo.’

maandag 25 april 1552

Het was Saint-Marcus. Sophie zat op een bankje op de achterplaats van het huis. De zon en het ontluikende lentegroen aan de bomen bespikkelden de achterplaats met ontelbare schaduwvlekjes. Ze genoot van de tjilpende mussen die naast de stallen streden om het beste kuiltje voor een zandbad. Wat had ze dit gemist! Toen ze vorige maand te laat het lokaal binnenstapte, was ze er al bang voor geweest en inderdaad: maître Vincentius had zijn kans gegrepen. Nog diezelfde ochtend had hij bij vader zijn beklag over haar gedaan. De huichelaar! Hij kon het gewoon niet verkroppen dat hij ook les moest geven aan een meisje, dat hem bovendien zelfs soms lastige vragen stelde. O, wat had ze een hekel aan de man. Hij had zich met veel bravoure en zogenaamde referenties bij vader naar binnen gepraat, maar zijn lessen stelden in werkelijkheid helemaal niets voor. Zeker niet als ze vergeleek met de lessen van hun vorige leraar, maître Maxime, maar die was helaas na een heftige woordenwisseling met vader al na een paar maanden weer verdwenen. Kon ze dit allemaal maar eens rustig aan vader uitleggen; maar als ze de woorden al uit haar keel zou kunnen krijgen, dan zou hij nog niet naar haar luisteren. Vader luisterde nooit naar vrouwen, zelfs niet naar maman. Nee, vader was nog coulant geweest, had hij gezegd toen hij haar een maand huisarrest oplegde. Hij had eerst haar lessen definitief willen schrappen, maar dan zou ze het enige meisje binnen het pastelliersgilde zijn dat geen fatsoenlijk onderwijs meer volgde. Daarnaast wilde hij haar toch een kans geven om te bewijzen dat ze zich wel als een dame kon gedragen: gehoorzaam en volgbaar. Ze wilde toch graag een goede echt-

genoot? Op het bankje schudde ze haar hoofd. De gedachte om de rest van haar leven onder de plak van een echtgenoot door te brengen, zelfs van een goede echtgenoot, beviel haar helemaal niet, maar daar dacht vader duidelijk heel anders over. Ze had dus een volle maand op haar kamer gezeten. Vreselijk. Dag in, dag uit, hetzelfde ritme, geen lessen, geen contact met Thierry en al helemaal niet met haar vriendinnen Isabelle en Béatrice. Het enige uitje dat ze had gehad, was een bezoek aan de Notre-Dame la Daurade op paaszondag.

Ze zuchtte en dwaalde met haar blik langs de gevels rond het binnenplein. Zoals veel handelaren in de stad had vader zich gespecialiseerd in de handel in *pastel*. De kleurstof die op het platteland uit het blad van deze plant werd gewonnen, werd door ververs in heel Europa gebruikt om stoffen in de mooiste blauwtinten te verven, variërend van de allerlichtste mistflard tot het diepste zwartblauw. Ze wist dat haar vaders rijkdom en die van de stad vooral te danken waren aan deze lucratieve handel. Daarom had vader vorig jaar dit huis kunnen kopen, dat veel groter en luxueuzer was dan het vorige. Het stond midden in het stadscentrum in het chique deel van het *capitoulat* la Daurade en het had wel meer dan twaalf kamers, verdeeld over drie verdiepingen, die via een enorm houten trappenhuis op de achterplaats met elkaar waren verbonden. Ze hield van de warmrode bakstenen gevels, die fel afstaken tegen de witte natuurstenen omlijstingen van de deuren en ramen, maar vooral van de kleine binnentuin waar ze nu zat, waarin een paar grote struiken en bomen de illusie van een waar parkje opriepen. Pas toen Thierry voor haar neus wilde gebaren begon te maken, schrok Sophie op uit haar gedachten. Ze was bijna vergeten dat haar broer vandaag bij wijze van uitzondering eventjes in de tuin mocht. Ze gaf hem een stuk fruit. Het sap liep langs zijn lippen en hij wiebelde met zijn handen heen en weer, ten teken dat hij meer wilde. Geduldig pakte ze een volgend stukje en stopte dat in zijn mond. Thierry rolde met zijn ogen en kauwde onbeholpen op de meloen in zijn mond. Ze moest lachen.

‘Je bent net een hongerig vogeltje,’ kletste ze tegen hem. ‘Kom

maar hier, dan krijg je nog meer, want als vader zo thuiskomt, dan moet je weer naar binnen.'

Hij sabbelde op een druif en keek om zich heen. Zijn blik hield stil bij de grote teilen die Marie verderop op de plaats had klaar-gezet voor de was. Op slag was hij zijn zus en het fruit vergeten en liep erheen. Ze riep hem terug, maar het water was te verleidelijk. Er zat niets anders op dan achter hem aan te gaan. Een sterke knaap met het verstand van een peuter, die zich op zijn kromme, misvormde benen nog verrassend snel kon voortbewe- gen. Thierry stak zijn handen in de tobbe en liet het water tussen zijn vingers lopen. Terwijl Sophie op het bordes voor de kapel ging zitten, maakte hij een tevreden brommend geluid.

'Wil je geen eten meer?'

Hij schudde met zijn hoofd, terwijl hij met zijn armen wild heen en weer zwaaide. Het water klotste tegen de rand. Zijn kle- ren werden kletsnat, maar dat merkte hij niet, zo ging hij op in zijn spel. Zijn armen maalden als een schoepenrad steeds sneller door het water dat daardoor over de rand en op de grond gutste. Toen hij na een tijdje merkte dat de tobbe steeds leger begon te raken, veranderde zijn kinderlijke blijheid in onbegrip. Een diepe frons zette zich vast in zijn voorhoofd. Plotseling tilde hij een van de zware houten kuipen schijnbaar moeiteloos boven zijn hoofd en kiepte hem langzaam om. Het laatste restje water liep langs zijn hoofd en armen naar beneden.

'Thierry, zet die t-tobbe neer.'

Niet-begrijpend keek Thierry haar aan, de houten tobbe hoog boven zijn hoofd. De verandering in zijn gezichtsuitdrukking was haar niet ontgaan. Het abrupte einde van het leuke spelletje maakte hem boos.

'Thierry, zet de t-tobbe nu m-maar neer.' Zo duidelijk en lang- zaam mogelijk herhaalde ze haar verzoek, want ze kende het koppige karakter van haar broer.

Nog steeds hield hij de lege teil boven zijn hoofd vast en hij keek haar uitdagend aan, alsof hij haar wilde verleiden naar hem toe te komen. Maar ze wist dat het onbegonnen werk zou zijn om te proberen het ding uit zijn sterke knuisten los te krijgen. Een

paar jaar terug had ze hem al eens zien vechten met het zoontje van de toenmalige kokkin, dat hem waarschijnlijk iets had willen afpakken. Zelfs toen was hij al uitzonderlijk sterk geweest en de jongen was gewond geraakt. Het had maman een hoop moeite en geld gekost om de vrouw over het hele gebeuren te laten zwijgen. Ze keek om zich heen, maar op de binnenplaats was verder niemand te zien.

‘Thierry, n-n-neerzetten die t-t-tobbe, hoor je,’ beet ze hem toe. Ze moest zichzelf dwingen rustig te blijven ademhalen, maar toch kreeg de paniek langzaam vat op haar. Terwijl ze hem stotterend en in steeds luider bewoordingen smeekte het ding neer te zetten en met haar mee te gaan, bleef Thierry haar stoïcijns aankijken. De tijd begon te dringen; vader kon elk moment thuiskomen. Als hij Thierry op de plaats zou aantreffen, dan zwaaide er wat.

Gealarmeerd door Sophies geschreeuw kwam Marie naar buiten rennen. Gewapend met een bezem stapte ze op de boze Thierry af.

‘Zet neer die teil, kwajongen, of ik zal je leren!’

Op slag veranderde Thierry’s gezicht in dat van een angstige kleuter, die weet dat hij straf gaat krijgen maar desondanks nog niet met zijn kwajongensstreek wil stoppen. De houten teil bleef hoog in de lucht, terwijl hij de bewegingen van Marie en haar bezem angstvallig in de gaten bleef houden.

‘Mademoiselle, ga Jean roepen. Die weet wel raad met deze ongehoorzame vlerk.’

Of het noemen van Jeans naam de oorzaak was, durfde Sophie achteraf niet te zeggen, maar iets zorgde er in elk geval voor dat Thierry plotseling in woede uitbarstte. Hij smeedde de tobbe vlak voor de voeten van Marie met grote kracht op het stenen plaveisel. Het hout kraakte en de splinters en kuipringen vlogen in het rond. De kokkin sprong opzij, maar een van de ijzers raakte haar enkel. Marie schreeuwde het uit en greep naar haar voet, waarin een grote snee zichtbaar werd. Ondertussen pakte Thierry, zich niet bewust van de gevolgen van zijn daad, de beschadigde kuip weer op en sloeg er tientallen keren lukraak mee om zich heen op

de grond, terwijl hij onsamenhangende kreten slaakte. Secondenlang keek Sophie angstig heen en weer naar de bloedende Marie en naar het van woede verwrongen gezicht van haar broer. In zijn mondhoeken zaten klodders speeksel en kennelijk had hij zich ook bezeerd, want ze zag bloed over zijn arm lopen. Ze wilde hen allebei roepen, maar haar keel zat dichtgeschroefd.

‘Mademoiselle, u moet Jean gaan halen,’ schreeuwde Marie boven Thierry’s kreten uit, terwijl ze met haar handen de wond op haar voet dichtdrukte. ‘De duivel is in hem gevaren.’

‘Nee, Marie, w-w-wacht! Ik w-w-weet wat anders,’ bracht Sophie moeizaam uit.

Met de moed der wanhoop begon ze een liedje te zingen. Eerst was ze nog wat schor van het geschreeuw, maar dat was snel over. In de chaos op de achterplaats leek haar hoge meisjesstem een betoverende invloed op haar broer te hebben, want al na korte tijd verstomde zijn geschreeuw en liet Thierry de resten van de teil uit zijn handen vallen. Toen het kinderliedje was afgelopen, begon hij met grote uithalen te huilen. Ze omhelsde haar broer en wiegde hem langzaam heen en weer. Van zijn woede was helemaal niets meer te merken. Ondertussen keek ze hoe Marie zichzelf provisorisch verbond met een laken uit het wasgoed en zich vervolgens hinkend uit de voeten maakte. Plotseling zag ze vanuit een ooghoek Armand de trap afkomen. Intuïtief wist ze dat hij alles had gezien.

De volgende ochtend wilde ze poolshoogte gaan nemen bij Marie, maar ze werd in de gang bij de keuken tegengehouden door Armand. Afwachtend keek ze haar jongste broer aan. Hij was gekleed in een zwarte tuniek en broek. Zijn witte kousen waren vuil en zijn donkerbruine haar stond in pieken overeind. Hij was tener en klein voor zijn leeftijd, maar dat compenseerde hij ruimschoots met een onwaarschijnlijk grote mond. Overal waar iets te beleven was, gevaarlijk of niet, stond Armand met zijn neus vooraan. Hij kneep met zijn linkerhand hard in haar

arm, maar ze durfde zich niet los te rukken. Zijn bruine ogen fonkelden. 'Zie je nu welk levensgevaarlijk duivelsgebroed die broer van ons is! Die gek moet voor altijd worden opgesloten, al is het maar om te voorkomen dat hij nog eens iemand vermoordt.'

Geschokt keek Sophie hem aan. Had hij dit van vader gehoord? Armand was dan wel vaders lievelingetje, maar zelfs vader had ze nog nooit zo over Thierry horen praten. Voor vader bestond Thierry gewoon niet, punt uit. Terwijl ze nadacht over een snedig antwoord, kwam Marie de gang in strompelen. Haar rechervoet zat in een verband en ze steunde op een stok.

'Mademoiselle, uw vader wil dat u direct bij hem komt.'

'Dank u, Marie. Ik ga direct naar hem toe.' Ze hoopte oprecht dat de verwonding van Marie meeviel. De kokkin was streng, maar nooit gemeen. Met lood in haar schoenen liep Sophie de houten trap op, terwijl ze probeerde te bedenken wat ze zou gaan zeggen over het voorval met Thierry, en vooral hóe. Waarschijnlijk hadden Marie en Armand het hele gebeuren al in geuren en kleuren bij vader uit de doeken gedaan en ze kon zo snel niets bedenken wat in het voordeel van Thierry zou kunnen pleiten.

Het was koel in de ontvangstruimte, die uitkwam op vaders werkkamer. De roodbruine vloertegels weerkaatsten het spaarzame licht dat door de vensters naar binnen viel. Toen ze op de eikenhouten deur klopte, voelde haar keel kurkdroog aan.

'Binnen.'

Nerveus opende ze de deur.

'Ik ben het, v-vader, Sophie. M-marie zei dat ik b-b-bij u m-moest komen.' Gelukkig, de eerste zin was er redelijk uitgekomen.

Vader zat achter zijn enorme bureau van donker eikenhout. De fraai bewerkte poten en het blad glommen aan alle kanten en om dat zo te houden werd het hout elke week in de was gezet. Als klein meisje had ze vaak urenlang zwijgend naar de poetsende en kletsende meiden zitten kijken, maar nu waren haar gedachten heel ergens anders. Waarom keek vader nu niet? Hij had haar toch binnengelaten? Vader doopte zijn veer opnieuw in de inkt en

schreef tergend langzaam verder. De pen kraste op het papier, tot hij een punt zette en het schrijfgerei opborg. Toen hij klaar was, vouwde hij rustig zijn handen ineen en keek haar ernstig aan.

Schuldbewust boog ze haar hoofd.

‘Sophie, u hebt mij wederom zwaar teleurgesteld. U weet heel goed waarom uw broer af en toe opgesloten zit. De gebeurtenissen van gisteren zijn daarvan het beste bewijs. Hoe haalt u het dan in uw hoofd om, nota bene op de eerste dag na uw huisarrest, mijn voorschriften te negeren en die dwaas zomaar los te laten? En ditmaal valt er door uw schuld zelfs een gewonde te betreuren. De arme Marie was helemaal over haar toeren. Het is te hopen dat er geen infectie optreedt, anders kan ze haar voet weleens verliezen. Een dergelijke ongehoorzaamheid in mijn huis kan ik niet tolereren. Vorige keer ben ik duidelijk te weekhartig geweest; één maand huisarrest is kennelijk niet voldoende om u in het gareel te laten lopen. Daarom worden het nu twee maanden opsluiting.’

Twee maanden? Vaders woorden echoden door haar hoofd. Ze had wel verwacht dat vader haar vrijheid opnieuw aan banden zou leggen, maar zo lang? En Thierry, welke straf zou hij krijgen? Dat laatste durfde ze echter niet te vragen; in plaats daarvan mompelde ze met gebogen hoofd: ‘Het spijt me, vader.’

‘Dat betekent dat u dit jaar ook niet mee kunt naar het jaarlijkse banket op *Saint-Jean* en opnieuw een kans mist om geschikte huwelijkskandidaten te ontmoeten, maar ook dat is uw eigen schuld. Het is maar beter dat u leert u te onderwerpen aan het gezag van de man, anders staat u later nog veel meer ellende te wachten. En wat uw broer betreft: Ik heb Jean direct opdracht gegeven die dolleman voor lange tijd in zijn hok op te sluiten, misschien wel voor altijd. Dat is de beste oplossing voor ons allemaal.’

Tranen schoten in Sophies ogen. ‘Nee, v-v-a-vader, alstutublieft, niet op-op-opsluiten, niet d-doe-oen, d-d-dan raakt hij w-weer in pa-paniek.’

Ze wierp zich op haar knieën voor vaders bureau en wilde hem smeken de straf ongedaan te maken, maar haar stembanden

brachten enkel nog piepende geluidjes voort. Ze durfde niet op te kijken, maar hoorde hoe vader eens diep snoof, de zware, eikenhouten stoel naar achteren schoof en vervolgens bulderde: 'Ik geloof niet dat dit zaken zijn waar ik uw advies bij nodig heb, ondankbaar secreet! En nu wegwezen, of ik laat u samen met die gek opsluiten.'

Gloeiend van woede stond Sophie op en ze rende vaders werkkamer uit, de deur achter zich dichtsmijtend. Eenmaal op haar kamer liet ze haar tranen de vrije loop, terwijl ze haar hoofd diep in de kussens drukte, zodat niemand haar kon horen. Tranen van onmacht doorweekten de zijden kussensloop. In het oude huis was Thierry ook al eens lange tijd opgesloten geweest, nadat hij Armand in zijn arm had gebeten. De eerste dagen had hij bijna continu gehuild en geschreeuwd en met zijn vuisten op de deur gebonkt, maar daarna was het stil geworden. Toen zijn straf erop zat, vond ze hem verzwakt en diep weggekropen in een hoek van de schuur. Het had daarna nog weken geduurd voordat hij weer een beetje was aangesterkt. Het was niet eerlijk. Natuurlijk wist ze dat Thierry geen gewone jongen was, maar de Heer droeg de mensen toch op al hun naasten lief te hebben, dus ook de zieken en mismaakten? Thierry had bij de vernieling van de teil echt geen kwaad in de zin, daar was ze van overtuigd. Hij had zijn woede ook niet bewust op Marie gericht, maar Armands versie van de gebeurtenissen luidde op dat punt ongetwijfeld anders.

Na het avondgebed sloop ze stiekem naar Thierry's slaaphok. Via het hoge venster aan de zijkant probeerde ze op haar tenen naar binnen te gluren, maar dat lukte niet. Hij sliep waarschijnlijk, want het was stil binnen. In het donkere hok was niets te merken van de luxe in de overige vertrekken. De stenen vloertegels lagen er schots en scheef en er stond vrijwel geen meubilair. In tegenstelling tot in de rest van het huis hingen nergens tapijten aan de muren, zodat kou en vocht zeker in de natte wintermaanden vrij spel hadden. Ze keek naar de grendel op de deur, die door Jean

was voorzien van een groot ijzeren hangslot. Meteen dacht ze weer terug aan de ruzie met vader. 'Hou vol, Thierry; ik hou van je,' fluisterde ze.

Het is mei 1552. In het Zuid-Franse Toulouse probeert de jonge Sophie zich te ontworstelen aan de invloed van haar vader. Sophie ontdekt dat achter diens succesvolle handel in blauwe verfstof een wereld van fraude en omkoping schuilgaat. Ze lijkt niet meer dan een stuk op vaders machtige schaakbord. Als ze in opstand komt tegen haar dreigende uithuwelijking wordt ze zelf het hardst getroffen.

Intussen lopen de spanningen tussen katholieken en protestanten steeds verder op. De gevolgen voor de handel zijn dramatisch. Zal het duivelsblauw vader en dochter voor altijd uiteen drijven? Of zullen ze in het heetst van de strijd het goede van het kwade weten te onderscheiden?

Jeanine Erades (Leiden, 1968) is in het dagelijks leven werkzaam als juriste. Haar passie voor Frankrijk verwerkte ze in deze historische roman over Toulouse en de plant waaruit in de zestiende eeuw op grote schaal de kleur blauw werd gewonnen. Duivelsblauw is haar debuut.

‘Duivelsblauw is een boek dat je meeneemt naar een andere tijd en de bijzondere wereld van het agranat. Een verhaal waarin historie, ambacht én fictie op een prettige manier worden gecombineerd.’
– Lisette van de Heg, auteur van *Mara en Noor*.

‘Een meeslepende, kleurrijke historische roman die dankzij de verrassende verhaalwendingen van begin tot eind boeit. Een prachtdebuut.’ – Lucas Zandberg, auteur van de historische romans *Sisi’s winterlied*, *De laatste maîtresse* en *Mayling: moeder van het Chinese volk*.

ISBN 978 90 239 9407 7
NUR 301

